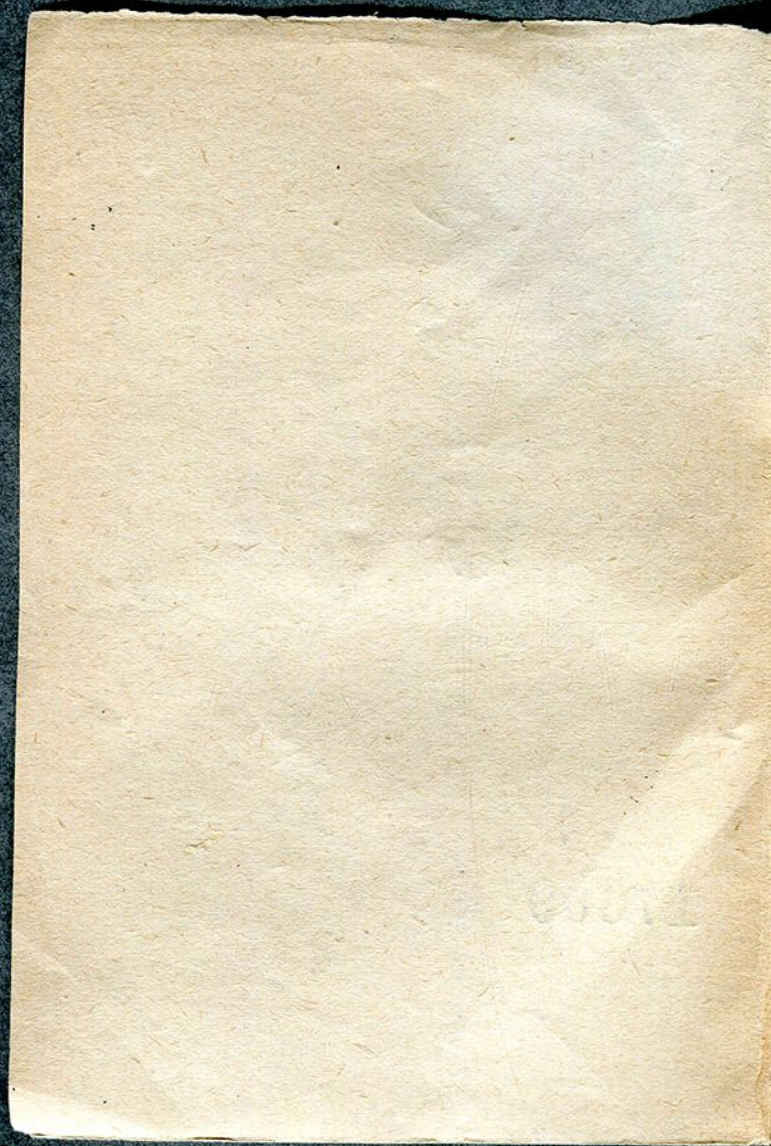

Ба 216545

VII
17609

Ба 216545

БІБЛІОТЭКА ЧЫРВОНААРМЕЙЦА

М. ХВЕДАРОВІЧ

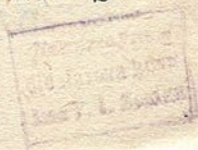
БАЯВЫЯ ПЕСЬНІ

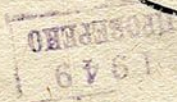
ВЕРШЫ

VII

17609

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВYДАВЕЦТВА
МЕНСК — 1930

Заказ 553. 3.000 экз. (1³/₈ арк.). Галоўлітбел 1400.

Друкарня Беларускага Дзяржаўнага Выд-ва.

0 - 2010

З МІНУЛАГА

Вось тут
Груганы балявалі
Заўчора,
І моцна крычалі
Над сьнежнасьцю
Соннай.
А мёртвая постаць
Рукой сэмафора:
Стрымала разбегнасьць
Паслушных вагонаў.

А з Вільні да Менску
Вужакамі рэйкі
Змыкалі пляцформы
Разьбітых вакзалаў.
І сумныя вёскі
Нямыя калекі...
Краіна жабрачкай
Выгнаньніцай стала.

Палі зарасьлі
Дурнап'янам жвірыцай,
Снарады разбурылі
Грудзі загонаў.
Калючых дратоў
Заржавелыя гліцы,
Раскінулі дзіка
Сьмяротныя скроні.

Пад гром кананады,
Што крок—
Небясьпека,
Трымайся зямліцы
Халоднай і роснай...
І поўзалі ў муках
І стогнах калекі,
Пясок цалавалі
Халодныя вусны.

Калі-ж загасалі
Агні навальніцы,
Зямелькі разьбітай
Чарнелі скляпеньні...
Сюды груганы
Прыляталі жывіцца,

Як страшныя здані,
Як чорныя цені.

Сюды наляталі
Навалаю чорнай,
І моцна крычалі
Над сьнежнасьцю соннай.
А мёртвая постаць
Рукой сэмафору
Стрымала разьбежнасьць
Паслушных вагонаў.

„ЗА МАТУШКУ РУСЬ, ЗА ЦАРА“

А сьцюжа галосіць
З дакорам жальбой.
Забралі працоўных сыноў
На убой.
На вуснах застылі
І крыўда і злосьць.
І горкім туманам
Шляхі зацягло.
Марозы, марозы—
Лютые зіма,
Пашлі і загінулі,
Вестак няма.
Маліліся дома
Да неба і зор.
А ў вёсках ідуць
За наборам набор.
І чутка вітае
Над краем адна:

— Вайна да канца,
Да збавеньня вайна.
І ранкам дарогай
Дзесяткамі вёрст
Ішлі эшалёны,
Цягнуўся абоз.
Ішлі эшалёны,
Як хмары плылі,
Як царскіх чыноўнікаў
Зрадніцкі кліч.
— Гарматаў, гарматаў
Давай, падавай,
За братаву—брата
Зьяціць галава.
Нічога ня шкода,
Такая пара.
Бяры, разграбай
У пілавіны
Ў прах!
Нікога ня шкода,
Давайце байцоў!
Душы і калі
Аўстрыякаў,
Нямцоў.

Наперад,
„Рабяты“.
У-р-р-ра,
За матушку Русь,
За цара!

ФРОНТ ЗАВАРУШЫЎСЯ

Тавáрышы!
Ўпалі троны
Цароў!
Зрывајце,
Зрывајце пагоны.
Дамоў!
Тавáрышы!
Братцы!
Годзе страляць,
Гляньце!
Крывёй падплыла
Зямля.
Завошта-ж
Лілі мы гарачую кроў?
Дамоў!
 Дамоў!
 Дамоў!

Гляньце!
Палкоўнікаў зграя
Відна,
Волюшку хочуць
Забраць у нас.
Таварышы!
Востра
Гартуйце
Штыкі!
Няхай жывуць
Бальшавікі!
Чорныя дні
Журавом адплылі.
Таварышы!
Пойдзем зямліцу
Дзяліць!!

ПАНЫ ІДУЦЬ

Беларусь, мая краіна,
Сьветлы цёплы ранак.
Сустракай-жа, гаспадыня,
Эноў гасьцей нязваных.

Адчыняй-жа шырай дзьверы,
Нізка бі паклоны,
Бараніць зямлю і веру
Едуць легіёны.

Хто рабіў з бальшавікамі
На паноў аблаву.
Навядуць сягонья госьці
Суд свой і расправу.

Каля цэрквы у сумоце
Журацца асіны.
Камісар штырчма на плоце
Весь крывава-сіні.

Сам паніч з вайсковай сьвітай
Адае загады:
— Расстраляць, панове,—квіта
Ад імя ураду.

Ў паніча кашуля бела
Чысьценька памыта.
Беларускаю каймою
Навакол абшыта.

Паплавоў яго, зямліцы
Не акінеш вокам.
У маэнтку камяніцы
Да нябёс высокі.

Хто-ж даваў такому гаду
Ды чыны высоцтва?
Ад вайсковага ураду
Хто даў паўнамоцтвы?

Рабаваць абрабаваных
Бяз жалю патолою.
Адабраць адну ўцеху
Дарагую волю.

Бедны люд ня здраднік, пане,
Ня слуга прадажны.

Яшчэ сонейка загляне
І да нас сярмяжных.

Мы сталёваю кагартай
Зьдзейсьнім нашы мары,
Ў бойцы мы адзіным фронтам
Разам з пролетарам.

І ня станем з паўдарогі
На краю бяздонья.
Надыходзіць перамога
Над нядоляй сёньня.

Глянь! Усход як чырванее
Полымем, зарую.
Мы для новага паўстанья
Рыхтавалі зброю.

УДАР ЧЫРВОНААРМЕЙЦАЎ

Армейцы, наперад!
Шаблі, бронь!
Алюрам на першы
Выстрал.
Стук капытоў
І страмёнаў звон,
Кулі шалёнае сьвісты.

Коні нагамі
Ўздымаюць мяцель,
Вецер сярдзіты
Зрывае шынэлі;
Шэрыя цені
Цалуюць панэль,
Чорныя здані
Паўзуць па панэлі.

Там, дзе істужкаю
Сіняю лес,

Стромкія сосны,
Як пікі.
Белыя сотні
Наперарэз
Мчацца шалёна
І дзіка.

— Гэй-жа, наперад,
Ня схілім галоў,
Ў бойцы, браты, не вдамося,
Волю, таварышы!
Коні, галоп...

.
І кулямёты навокала косяць.

Ўспыхамі магнія
Рвецца шрапнель,
Коні гайсаюць праз трупы.
Кроўю замазана
Бела панэль,
Шызым туманам
Атрутным.

Рукі байца—
Гартаваная сталь,
Ў бойцы
Ня знаюць утомы

504071

Панства
Кривавы рыхтуючы баль
Нашы удары
Прыпомніць.

Вось дзе умелі
Краіну любіць,
Кулі глыталі
Ў баю за саветы,
Вось дзе ўмелі
Свой край бараніць
І шанаваць ўсеагульную
Мэту.

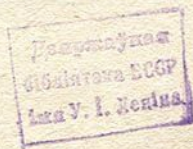
Ў гэтым чаду
І сьмяротным агні
Ў гэтым уздыме
Шалёным,
Мы паказалі,
Як край бараніць
Армія ўмее
Чырвоных.

НАДЫХОДЗІЦЬ БУРА

Не вятры навалу гоняць,
Не маланка сьлепіць вочы.
Навальніца будзе сёньня
Драсаваць маўклівасьць ночы.
Навальніца будзе ноччу
Галасіць і выць па-воўчы.

Пазрывае стрэхі бура,
Схрабустае ўвесь асіньнік.
Долю бацькаву разбурыць
І на горла стане сыну.
Вецер будзе выць, як дурань,
Над жыцьцём спраўляць хаўтуры.

І апусьціцца над краем
Гэтым сіверам калючым
Банды ўзброеная зграя,
Гадаў чорных і паўзучых.

54597819

Будзе ноч усю да раньня
Крывавае баляваньне.

Звоняць конскія падковы,
Палашы грымяць паходам.
Едзе „бацька Балаховіч“,
Падаруе ўсім „слабоду“.
Надыходзіць бура з громам,
Пачынаюцца пагромы.

І ПАГРОМЫ...

Сонным мястэчка блукае

І дым

Вісьне хаўтурна,

Як чорная здрада.

Б а л а х о в і ч:

Пане харунжы,

Заходзьце сюды!

Бэндземо, пане,

Вось тутай абядаць!

Пане харунжы,

Сядайце вось тут,

Добраму госьцю

Ад сэрца пашана.

Эй, гаспадар!

Закусіць прыгатуй

Ды прынясі нам

Гарэлкі і шклянак.

Я ў р э й:

Слухаю, пане,
Вячэру падам,
Ну, а гарэлкі..
Няма і ў мястэчку.
Проша агледзець
Хаціну маю,
Верце, паночку,
Ня здойдзеце з сьвечкай.

.
.

Рукі калоцяцца,
Ногі дрыжаць,
Сьцены і лямпя
Упалі нібыта.
К грудзям упалым
Ўрыстаўлен кінжал
Жорсткай рукою
Бандыта.

Дзецi з-запечку
Да бацькі і ў крык!
— Тата,
Каханы наш тата!

Бачыць стары,
Як мястэчка гарыць,
Хутка займаюцца
Пуня і хата.

Бачыць, канае
Імкненьне ўстаць —
Грудзі навывлет
Кінжалам прабіты.
Дзеці парэзаны
Блізка ляжаць.
Жончына цела
Гвалтуюць бандыты.

З крыўды і болю
Нястрыманы крык,
З горкім узрыдам
Зачынены вочы...
Вогненны ўгору
Узьняўся язык,
Цемру залізвае
Чорнае ночы.

О, хто даруе
І крыўду, і здзек
П'янай разыюшанай
Зграі бандытаў...

Хай вызваленне
і помста ідзе,
Дзень загарыся
Прыгожы і сьветлы!

У ЧЫРВОНЫМ ЛЯГЕРЫ

Ціхі салодкі сон.

Сьпіць баявы батальён.

Толькі ня сьпіць вартавы

Трыста адной галавы.

Строгі адданы загад—

Назад ні адна нага!

Хай сабе сьмерць на скаку,

Мы пераходзім раку.

Вось падышоў вартавы

Стаў ля адной галавы.

Пётра Іванавіч Краб,

Зараз зьявіцца ў штаб!

Роўна а поўначы ў шэсьць

Ёсьць, батальённы!

Есьць!

Ціха падняўся адзін
Ўзяў баявы карабін.

Роўна а поўначы, у шэсьць,
Я, батальённы, есьць!

— Знайце, таварыш, атрад
Вам аддае загад!

Ранак надыйдзе пакуль
Мы пераходзім раку.

Там, дзе праложаны мост,
ДрэMLE варожы пост.

Глянцьце! Як шкло перагіб
Ў смуге туману другі.

Толькі надыйдзе ноч
Шызым туманам ізноў,

Хай сабе будзе што хоць—
Вам абаіх прыкалоць.

Ведай загад баявы
— Хай лепш памрэ вартавы,

Чымся увесь батальён
Згубіць сугучнасьць колён.

Ёсьць, батальённы,—рад
Выканаць ваш загад!

ВЯЛІКІ ПАХОД

Мы йшлі у анучах,
Мы босыя йшлі
І чуўся пявучы
Змаганьня заклік.
Ды вецер халодны
Нам песьню адну,
Пяяў пра паходні
У лахмоцьці ануч.
Варожыя сілы
Нас клікалі ў бой,
Галодных асілкаў
Прызыўнай трубой.
Мы йшлі на змаганьне,
Галодныя йшлі
Пад новым сьвітаньнем,
Пад партыі кліч.
Ой, цёмныя ночы,
Далёкія сны.

Мы справу рабочых—
Ішлі бараніць.
Выходзілі людзі,
Праводзілі нас:
„Хай добры вам будзе
Ў дарожаньчы час“.

* * *

Высахлі вочы,
Сьлёз няма.
Вораг па воўчы
Націснуў на нас.
Стальлю халоднай
І волавам куль,
Чакаць дапамогі
Адкуль, адкуль?
Варшаўскае поле,
Нябёс сінь...
Палітыя кроўю
Растуць аўсы.
Акопы, акопы —
Крок,
Сьмерць!..
Пад Перакопам
Націснуў зьвер.

І мы пакляліся,
Мой дружа, ізноў
Голаву з бою
Аддаць з табой.
Мы верылі ў шчасьце,
Ў перамогу жыцця.
З Бярозы да Віслы
Пранеслі сцяг.

АТАКА

Вораг, вораг
З Белавежы
градам куль.
Сыпанулі
ўрассыпную
хто адкуль.
Коні, людзі,
людзі, коні—
крык і звон.
Мчыцца дáleй
у мыльным
шале
эскадрон.
Мой таварыш
Націскае павады,
І ліхая раптам куля
да бяды,

Шыбанула,
Расчাপіла галаву,
На памятую
Зваліўся ён траву...

Мчацца далей,
Коні мчацца—
Звон страмён.
Мчыцца далей
ў мыльным шале
эскадрон.

ЗАКОНЧАН ПАХОД

Мы зьмералі многа
Палёў і дарог.
І зроблена многа
Ліхіх перамог.
З Усходу
На Захад,
З Паўдня
На Заход.
Закончан вялікі
Славуты паход.
Хто згінуў
Бяз бою,
Хто ў бойцы
Прапаў...
І ў полі
Над трупам
Крычыць гарлапан.

Ня вернуцца болей,
Ня прыдуць яны...
З Усходу на Запад
Стаяць курганы.
Ім песьні
І гімны
Складае поэт.
— А вецер сярзіты
Памінкі пяс.

Ігром кананады
Варожай замоўк.
Вярнуўся дахаты
Дванаццаты полк.

ДА СЪВЕТАЙ КОМУНЫ

Гарыць маяк
Сусьветнае Комуны,
Што дзень міне—
Ярчэй яго прамень.
І гімны творчых дум
Імпэтам звонкаструнным
Імкнуцца прывітаць
Вялікі новы дзень.

Ў адважным голасе
Напружнасьць вольнай працы,
Ў магутным подыху
Жаданьяў і трывог...
Мы будзем жыць,
І ўсё жыцьцё змагацца,
І будзем смела йсьці
Да новых перамог.

Няхай цярністы шлях—
Нястрашны перашкоды,
Ў змаганьні выкуты
Магутны творчы дух.
На працу нашых рук
Глядзяць вякі, народы,
Да мэты блізіцца
Наш будаўнічы рух.

І ў гэтай радасьці
Ў няспынным гэтым руху—
Стазвонны гул
Бурлівага жыцьця.
На ясным-жа шляху
Ня страшны завірухі.
Мы сьмела прынясьём
Комуны вольнай сьцяг.

Прайшлі мы цяжкі шлях,
Змаганьняў і руінаў,
Паходы дальнія,
Варожы дзікі шквал,
Нядарам сёньнячы
Пяюць машыны гімны
І славяць сьветлы час
Дзесяты перавал.

Спраўляе сёньнячы
Краіна урачыстасьць,
Узьвей сыцягі,
Мільённы цьвёрды крок.
Дык хіба-ж страшна нам
Варожай ночы мглістасьць,
Калі рашучасьцю
Палае творчы зрок?

І ў гэтым руху дзеён
І ў перамозе кожнай
Пад сьвісты дзікія
Варожых страшных бур,
Няспынны бег жыцьця
Імчыць непераможна,
Расьце вышэй ўгару
Эпохі новай мур.

І што ні крок—
Бліжэй маяк Комуны,
Што дзень міне—
Ярчэй яго прамень.
І гімны творчых дум
Імпэтам звонкаструнным
Імкнуцца прывітаць
Вялікі новы дзень.

ЗЬМЯНЯЕМ ТВАР ЗЯМЛІ

Дні праскакалі шалёнай віхуры
„Заўтра“ над „сёньнем“ спраўляе хаўтуры.

У творчым запале прайшлі рубіконы,
Нашым імкненьням бязьмежны разгоны.

Там, дзе стаялі старыя капліцы,
Там, дзе ад гора хадзілі маліцца,

Дзе ня каленях прасілі збавеньня,
Дзе паміралі ў глухім сутарэньні,—

Сёньня ўздываем магутныя гмахі
Рэюць ў паветры сталёвыя птахі.

Вохкім дарогам падкладваем шпалы
Новыя ў строй станаваюцца кварталы.

Гул аўтабусаў, аўто перагонкі,
Сьледу ня стала ад царскае конкі.

Трупам ляжыць камяніца старая,
К грудзям прывінчаны рэйкі трамваю.

Новы рытмы і новыя песьні
Звоняць трамвайныя шпаркія рэйсы.

Нават магутнейшы рух тротуараў,
Нават румяная радасьць на тварах.

Новае заўтра заўсёды прарочыць,
Дык палымнейце-ж пяснярскія вочы.

Каб не патухла у вершах сталёвасьць,
Каб запалялі поэтавы словы:

Клічу!

Радкі,

Станавіся да строю

З новым юнацкім бадзёрым настроем.

„НА ЗАХАДЗЕ БЕЗ ПЕРАМЕН“

Як страшны гураган,
Як цемра чорнай ночы,
Як коньнікаў налёт,
Што зброяю зьвіняць.
Усюды сьмерць
Жывых істотаў сочыць,
А імя ёй:
Вайна...

Ў цьвітучых кабарэ
Пад шальныя фокстроты,
Дзе музыка грыміць
І пеніцца віно,
Сьмяротны пішуць плян,
І сотні кулямётаў
Халодным градам куль
Прастрэляць сэрца зноў.

Ізноў пральцецца кроў
Нязьлічаных істотаў,
Мільёны ўзнятых рук
Раздушаных ахвяр.
Дык накіруй-жа рулі кулямётаў
Ў капіталістаў,
Пролетар!

Вайна вайне!
Замоўкніце, гарматы!
Прыцэл.
Зважай...
Пальба па ўсіх дварцох.
Няхай спакой
Пануе ў нашых хатах,
Хай вольны гімн
Гучыць ва ўсіх канцох.

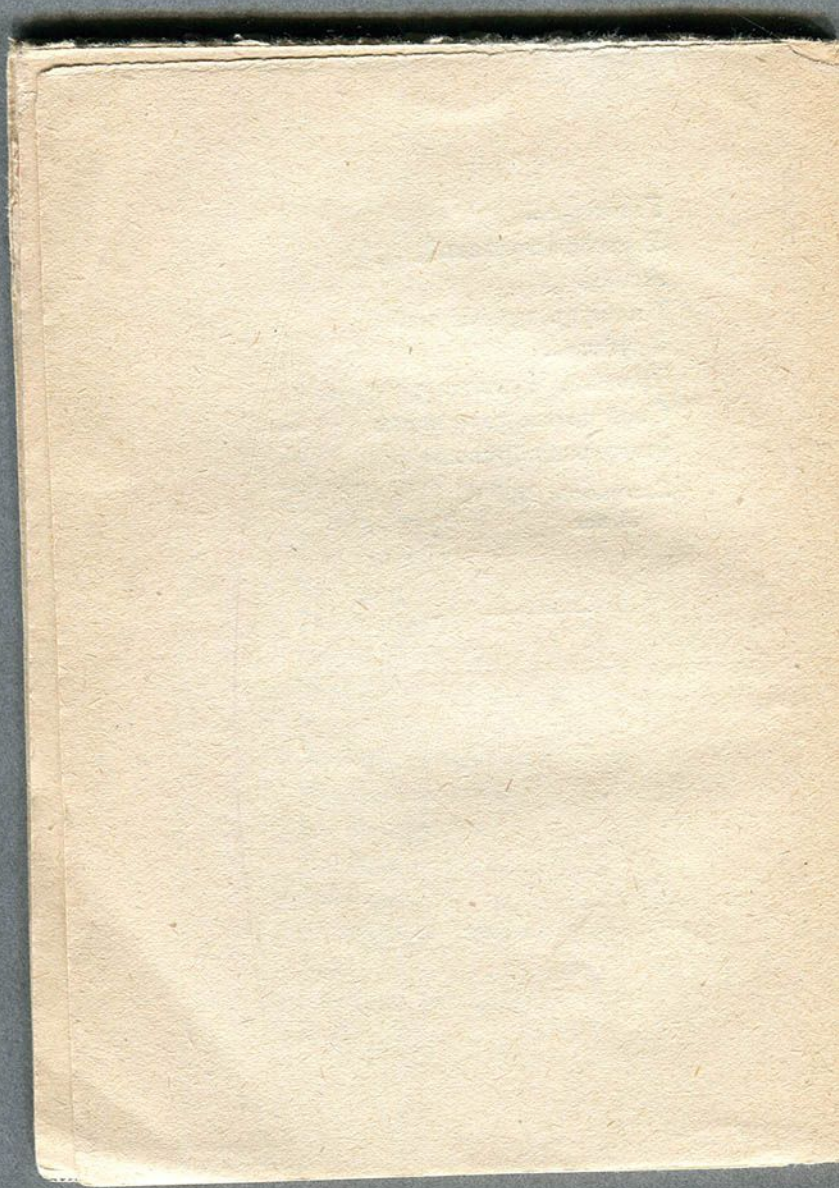
Вайна—вайне...
Пагібель капіталу...
Сталёвей крок!
Таварыш, цвёрда вер,
Што будзе жыць
Напружнасьць творчай працы
Ў Сусьветнай СССР.

ЧЫРВОНЫ СТРАЖ

Гучэце ж вы, словы,
Як трубная медзь!
Іграйце гучней
Перамогу!
Вы чуеце—
Сталі гарматы
Грымець,
І клічуць, нас клічуць
Ў дарогу.
Знаёмы іх грукат,
Знаёмы іх кліч,
Як помнік
Далёкіх паходаў...
Глядзеце...
Як чорныя хмары
Ляглі
І сунуць навалай
З Заходу

Глядзеце...
Зышліся маланкай,
Агнём,
І клічуць прызыўнай
Трубою...
Трымай, Чырвоная,
Свой штык гартованы
Мазольнаю рукою.

Кастрычнік 1929 г.
Менск

З Ъ М Е С Т

	Стар.
З минулага	3
„За матушку Русь, за цара“	6
Фронт заварушыўся.	9
Паны ідуць	11
Удар чырвонаармейцаў	14
Надыходзіць бура	17
І пагромы...	19
У чырвоным лягеры.	23
Вялікі паход	25
Атака	29
Закончан паход	31
Да сьветлай комуны.	33
Зьмяняем твар зямлі	36
„На захадзе без перамен“	38
Чырвоны страж	40

Дзяржаўная
 бібліятэка СССР
 імя У. І. Леніна

Елен

160409
~~165954~~

+

80000004 17 1139